

- TÁRSBÉRLET GYERMEKEKNEK

A gyakorlat mást kíván

A társbérlet fogalmához aligha fűződnek kellemes gondolatok. Aki már próbálta, az tapasztalásból, aki nem, az hallomásból tudja, mennyi gond, bajjal jár az ilyesmi, s a legnagyobb megértéssel is milyen nehéz békésen együtt élni. Szerencsére mind több társbérleti lakás szűnik meg, és sok éve már, hogy újabbak nem születnek. Am, mostanában is akad olyan társbérlet, melyet tudatosan, mondhatni, tervszerűen hoztak létre. Az Ilona utcai óvoda-bölcsőde együttesről van szó.

Ha tervszerűségről beszélünk, azt többnyire úgy értékeljük, hogy minden megy a maga útján, a legnagyobb rendben. Csakhát olykor a gyakorlatban bebizonyosodik, hogy ami jól mutatott a tervező asztalán, praktikusnak és előnyösnek látszott megszületése előtt, az a mindennapos használatban korántsem jó megoldás. Így történt az Ilona utcában is, ahol e két intézmény viselni kénytelen egy társbérlet sok gondját-baját.

Maga az elgondolás jónak látszott. Közös kiszolgálóhelyiségekkel építettek ugyanis egymás mellé egy 50 férőhelyes óvodát és egy 60 férőhelyes bölcsődét. Közös konyhával, udvarral, gáz- és villanyhálózat, és így tovább. Nyilván praktikusnak és gazdaságosnak látszott, hogy a két intézményt közös kiszolgálóhelyiségek látják majd el. A gyakorlat

azonban rácsófolta az elméletre: a konyha csak a bölcsőde számára főz.

Mindenekelőtt ez út szöveget az ember fejébe, hiszen köz tudott, hogy milyen napközis gondokkal küszködik a város, főként azért, mert nincs elég konyha, kevés a kapacitás. S akkor akad óvoda, melyhez tervezték és építettek is konyhát, s mégis a központi konyháról kapja az ebédet. Ilyenkor érdekeldni kezd az ember a két gazdánál, a tanács egészségügyi és művelődésügyi osztályán. Mert kívülről úgy gondolja, hogy az a baj: a két gazda nem tud meg egyezni. Azután hamar kiderül, nem így van.

Elsősorban azért nem, mert a konyha közel 60 bölcsődés gyermekre és mintegy 20 dolgozóra főz. Tehát közel 80 adagot naponta, s az engedélye is 80-ra szól. Ha teljesen nincs is kihasználva kapacitása, azt semmi esetre sem tudja vállalni, hogy még 70 óvodást is ellásson. Ennek mindenekelőtt az az oka, hogy egészségügyi szempontból megengedhetetlen az engedélyezett adagszám ekkora túllépése. S akad egy másik, merőben szakmai ok is. Egészen más ugyanis az óvodás és a bölcsődés gyermekek étrendje. A bölcsődéseknek — kortól függően — két menüt kell készíteni, s külön főzni még a dolgozóknak is. Senki sem vállalná a felelősséget még egy negyedik menüért. A bölcsődések koszt-

jának készítésekor ugyanis egészen más egészségügyi előírásoknak kell eleget tenni. S az már az alapkonceptió hibája, hogy nem számolt a különbségekkel. Így azután most jó néhány átalakításra van szükség: az óvoda tálalókonyhájából melegítőkonyhát kell építeni, ajtókat vágni az új épületen, hogy az ételt ne a foglalkoztatótermeken keresztül kelljen behordani a konyhába, és így tovább.

Számos gonddal jár együtt az ilyen társbérlet, de azokon jószándékkal, közös munkával valahogyan lehet segíteni, és segítenek is az osztályok, no meg az ott dolgozók. Már amin lehet. Hiszen vannak adottságok, melyeken nem sokat lehet változtatni. Például az, hogy kiszolgálóhelyiségek csak a bölcsődei részhez épültek. Az önmagában a lehető legkorszerűbb. Az óvodának viszont még raktárfülkéje sincs. Kezdetben az is gond volt, hogy a két fenntartó osztály hogy osztozzon egymás között a költségeken.

Valamennyi érintett fél úgy nyilatkozott, hogy szakmai szempontból, a gyerekek szempontjából mindenképpen hasznos, ha a bölcsőde és az óvoda egymás szomszédságában épül. Jó példának az odesszait hozták föl. Abban viszont minden érdekelt fél megegyezett, hogy mindenképpen külön kell választani a kettőt, mindkettőhöz külön kiszolgálóhelyiségeket kell építeni. S nem is az irányítás kettőssége miatt, vagy pénzügyi okokból, hanem azért, mert a hathónapos, vagy a két éves gyermekek ellátásának igényeit, a szigorú egészségügyi követelményeket nem lehet összeegyeztetni az óvodák merőben másfajta kívánalmaival. Sőt, még a két épület között is tartani kell némi távolságot, hiszen mindkettőben más a napirend. Amíg a bölcsődések délelőtt is alszanak, addig az óvodások játszanak, a szaladgálás, a zsvajj pedig zavarja a kisebbeket.

Egy sok évvel ezelőtti elképzelés alapján épült fel az Ilona utcai óvoda-bölcsőde együttes. A tapasztalatok bizonyították: a jövőben hasonló aligha szabad építeni. Sz. I.

Búzavirág utca

Kiskundorozsmán az új házsort a Búzavirág utcában már megszokták a községbeliek, és örömmel vették birtokba házacskájukat a tulajdonosok, a putriból kifelé lábaló cigánycsaládok. Volt erejük és bátorságuk magukra vállalni egy családi ház költségét. Az új utca szimbóluma, hogy mégis csak lehet új életet kezdeni azoknak, akik eddig megelégedtek a putribeli állapotokkal.

Németh Imréné, a Szeged megyei városi tanács kiskundorozsmai szakigazgatási kirendeltségének helyettes vezetője örömmel kereste ki a hivatalos iratok közül az úttörő cigánycsaládok házépítési engedélyét.

ÁLLAMI SEGÍTSÉGGEL

Az iskolai köztetett hatását nem szükséges erőszakkal ráfogni a Búzavirág utcai házak létrejöttére. A jobb életkörülmények megteremtésére törekvés ma már természetes jelenség a dorozsmai cigányság körében. A régi életvitel a putriban töredzik a pusztá ténnyel, hogy öt család — Kolompár Mátyás, Kolompár Antal, Kolompár Menyhért, Kolompár Jánosné, Kolompár Orbán — új életmódot teremtv kivált a sok évtizedes megszokottságból. Az új házak létrejöttét dokumentáló iratokból olvasom a következőket: „Az építetők a teljes munkaterület bejárása után a tulajdonukat képező épületeket megvizsgálták, azokat műszakilag átveszik.”

KÖVETIK PÉLDÁJUKAT

Ezek a sorok valóságos történelmet rögzítenek, azt a nagyszerű és felemelő pillanatot, amikor az ajtók kulcsával a kezükben átléptek az új ház küszöbén, azaz átléptek egy megváltozott életformába. Egy-egy ház költsége a kalkuláció szerint 95 ezer forint. Ebből adott az állam 19 ezer forintot, az OTP 65 ezer forint értékű építési anyagra pedig hitelvetel, a többi a családok készpénzben fizették be.

A társadalmi segítséghez perzse az is hozzátartozik, hogy a régi putritól távolos új területen a házhelyek négy-szögöléért mindössze két forintot kért a dorozsmai tanács kirendeltség, ezzel is támogatva az építetők elhatározott szándékát az új életre. A családoknak csak be kellett költözniük a megszokott szobákba, és azt birtokukba venni. Az alapozástól a tetőzetig minden munkát a kiskundorozsmai költségvetési üzem készítette, amely szép munkát produkált, tetszetős szobakonyhás, spájzos épületeket.

A házakba néhány lépcső viz, majd szabad gangról nyílik az ajtó, az előtérben pedig felépülhet a kiskonyha és egyéb melléképítmény. Látogatásunkkor Farkas Gusztávné azzal sietett elénk, hogy a házsoron egyelőre ideiglenes épületet húztak a maguk munkájából, de tavasszal új házzal bővítik a Búzavirág utcai házsort: építkeznek azonos feltételekkel, mint a szomszédjaik. Az elhatározásban nem ők az elsők, mellettük még többen jelentkeztek új ház építésére, s erre valószínűleg tavasszal kerül sor. A kiskundorozsmai tanács kirendeltségén is számon tartják az új jelentkezőket, akik minden feltétel birtokában építtetni szándékoznak, kiemelkedni a putriból, amely életüket eddig körülfogta a megszokás hatalmával.

ÚJ BÚTOR

Aki még nem járt a kiskundorozsmai cigányputriban, az nem tudja, hogy mit jelent az új élet a Búzavirág ut-

cában. A putri házacskáiban se ágy, se asztal, se szék nincs, nem volt. Akik innen kiszakították magukat, azok a kulcs átvételekor gondoskodtak emberhez illő bútorkról, ágyról, szekrényről, asztalról, székekről, mint ahogy Kolompár Mátyásné is. Még televíziót is vásárolt. A szobák tisztasága példamutató, hozzájuk igazodhatnak az új utca többi lakói is.

Minden családban sok a gyerek, az apróság. Ok már ahhoz szoktak, amit az iskolában tanultak. Megízlelték a kultúrát, s anélkül már nem tudnak megenni, hiányzik mint a tiszta víz. A szebb, a tisztább élet olyan ragadós, mint a méz, egyik családnak vonzza a másikat. A házak új tulajdonosai valamennyien törekednek arra, például Kolompár Menyhért is, hogy az új környezetben meglegyenek a legszükségesebb bútork, amelyeket azelőtt nélkülöztek, mert nem is volt rájuk igény. A házak mindegyikénél ma-lackák futkosnak ki a szabadba, vagy bent rőfögnek az ölben. A régi fogalom szerinti szegénységnek itt tulajdonképpen nincs nyoma, hiszen mindegyik család megkeresi a megélhetésre valót, amelyet még nem tudnak jól beosztani.

NINCS VISSZAÚT

Akik kiszakadtak a putriból, azok semmiképpen sem kíváncsiak vissza a régi nyomorúságba, amely a klasszikus értelemben véve ott sem volt ma már szegénység, csupán megszokottság, amelyből kiszakadni a legnehezebb, szakítani a nem embernek való életmóddal. Ezt tették most néhányan, és építkeztek a magas fekvésű Búzavirág utcában. Megszámoltatták házuikat is, egytől kilencig. Mellette és átellenben épülhetnek a többi házak, hasonló feltételeket és kedvezményeket adva az építetőknek, akik mai mi-voltukkal képesek emberibb életet teremteni és élni. Csak így szabadulhatnak meg nemzedékekre rúgó hányattatásukból, hogy beilleszkedjenek a szocialista társadalomba, amely az övéké is.

Lódi Ferenc

Korszerűsítik a főváros közműveit

A negyedik ötéves terv időszakában Budapest közműhálózatának bővítésére, korszerűsítésére 4 milliárd 500 millió forintot fordítanak. A pénz mintegy 80 százalékát az új lakótelepek közműépítési munkálataira használják fel. A fennmaradó 20 százalékból — több mint 900 millió forintból — új víz-, gáz- és csatornavezeteket építenek.

Fontos feladat a gázhálózat bővítése. A tervek szerint 1985-ig a gázzal fűtött lakások száma hatszorosára emelkedik, vagyis mintegy 350 ezer lakásban fűtenek majd gázzal. A főváros csatornázott területe 40 százalékkal nő. A közegészségügy védelmében fejlesztik a köztisztasági szolgáltatást, s a szemetgyűjtés higiénikus feltételeinek megteremtésére napi 1200 tonna teljesítményű szemetégetető mű építését tervezik az ötödik ötéves tervben.

1975 végéig mintegy 2,7 milliárd forint az előirányzat utépítésre, útkorszerűsítésre. Folytatódik a 11-es számú Szentendrei út és az 5-ös Soroksári út szélesítése. Befejezéshez közeledik a Fehérvári út átépítése. A közúti beruházások közül megvalósul a XX. kerületi Ócsai úti, az újpesti Árpád úti, valamint a XIV. kerületi Fogarasi úti felüljáró, s megkezdődik a Budaörsi út —Alkotás utca—Hegyalja úti közúti csomópont építése, illetve korszerűsítése, továbbá az Alkotás utca szélesítése.

A főváros közlekedésének távlati terve szerint a következő esztendő feladata lesz az országos főutak bevezető szakaszainak, a kelet-

nyugati és az észak—déli tengelynek a megépítése. Szélesítik az Árpád-hídat, és a Hungária körút folytatásában a Duna fölött megépítik a déli autópályahídat. A vasúti sorompók megszüntetésére 20 közúti felüljáró építése a program. 1985-ig csaknem 2250 kilométer hosszúságú útvonalon korszerűsítik a közvilágítást.

(MTI)

A negyedik negyedévben:

Új üzemeket adnak át

Az Állami Fejlesztési Bank felmérései szerint az idén valószínűleg 25 egyedi nagyberuházás fejeződik be, a Magyar Nemzeti Bank prognózisa pedig azzal egészíti ki az előrejelzést, hogy az idei vállalati beruházások értéke 56—58 milliárd forint között mozog majd. Amíg azonban az egyedi nagyberuházások üteme már az év elején jóval gyorsabb volt, mint egy évvel korábban, a vállalati beruházások mértéke az év első hónapjaiban a korábbi szint alatt maradt.

A kohó- és gépipar vállalati beruházásainak jelentős része a járműprogramhoz kapcsolódik. A Győri Magyar Vagon- és Gépgyárban például elkészül az év végére az új automatizált acélöntőde, amely évente 18 ezer tonna öntvény előállításával az úgynevezett hátsóhidak gyártásának fejlesztését segíti. Októberben kezd meg működését a Lenin Kohászati Művek nemesacél-hengerművének közepsora, amely évente 200 ezer tonna hengerelt áru kibocsátására alkalmas.

A nehézipar vállalatainak az első fél évben 2,8 milliárd forint értékű saját döntésű beruházás valósult meg, a munkák nagyobb része azonban a harmadik és a negyedik negyedévre maradt. Az előrejelzések szerint ebben az ágazatban valószínűleg túlteljesítik a vállalati beruházások idei előirányzatait, elsősorban a

villamosenergia-iparban, a vegyiparban és a bányászatban.

A vegyiparban az év végére befejeződik a többi között az Észak-magyarországi Vegyiművek intermedier üzemének az építése, illetve üzembe helyezése, amelyre összesen 430 millió forintot költöttek. A hazai tápszerellátás mennyiségét és minőségét javítja az Egyesült Gyógyszervegyészeti Gyár körmendi ipartelepe, a 274 millió forintos saját beruházás, amelynek teljes üzembe helyezésére ugyancsak várhatóan még az idén sor kerül. Rövidesen megkezdik a munkát a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat 60 millió forint értékű modern kalandergépsora is, amely évente 5 ezer tonna lágú és kemény műanyag fóliával látja el az országot.

A könnyűipari beruházások egyik legjelentősebb eseménye, hogy a negyedik negyedévben elkészül a Kenderfonó és Szővőipari Vállalat szegedi szövődéje. Egy lebontott, korszerűtlen üzem helyén emelkedik az új épület, amelyben 600 asszony és leány dolgozhat majd megváltozott munkakörülmények között.

A nyomda- és a papíriparban is több jelentős beruházás fejeződik be.

Az említettekén kívül még egész sor más vállalatnál is üzemrészeket, illetve különböző szociális létesítményeket avatnak az év utolsó negyedében.

A téeszék differenciálódása

A MEM vezetői dr. Di-mény Imre miniszter és a TOT elnöksége Szabó István elnök vezetésével, szerdán, együttes ülést tartottak, amelyen megtárgyalták a mezőgazdasági termelőszövetkezetek differenciálód-

dását és az ebből fakadó problémákat. A két vezető testület megállapodott abban, hogy az ülésen elhangzott javaslatok alapján előterjesztést dolgoz ki az illetékes szervek részére. (MTI)